

**“BAHORNI SOG‘INDIM...” SHE’RIDA BADIY-FALSAFIY G‘OYALAR
TALQINI**

Islomova Gulshoda Muhiddin qizi

Farg‘ona davlat universiteti

Filologiya fakulteti talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Abdulhamid Cho‘lponning “Bahorni sog‘indim” she‘ri badiiy va falsafiy jihatdan tahlil qilinadi. Asarda bahor va qish obrazlari orqali inson ruhiyati, umid, erkinlik va hayotning abadiy yangilanish g‘oyasi yoritib berilgan. She‘rda ramziy obrazlar, poetik vositalar hamda shoirning estetik qarashlari ilmiy asosda ochib beriladi.*

Abstract: This article analyzes Abdulhamid Cholpon's poem "Bahorni sog‘indim..." from an artistic and philosophical perspective. The work illuminates the human psyche, hope, freedom, and the idea of the eternal renewal of life through the images of spring and winter. The poem reveals symbolic images, poetic devices, and the poet's aesthetic views on a scientific basis.

Kalit so‘zlar: bahor obrazi, ramziylik, Cho‘lpon she‘riyati, lirik qahramon, falsafiy g‘oya, tabiat tasviri, umid motivi.

Keywords: image of spring, symbolism, Chulpan's poetry, lyrical hero, philosophical idea, image of nature, motif of hope.

XX asr o‘zbek adabiyotining yirik vakillaridan biri bo‘lgan Abdulhamid Cho‘lpon ijodi milliy uyg‘onish, inson erkinligi va ruhiy kechinmalarni badiiy ifodalashda alohida ahamiyat kasb etadi. Uning she‘riy merosida tabiat obrazlari orqali inson qalbining nozik kechinmalari yoritiladi.

Bahorni sog‘indim, bahorni...

Ko‘rganda yerlar, olamlar to‘la qorni.

Qor... qor –

Zaharli ninalar kabi

Ko‘zlarga qarab oqar...

Qaydasiz, qaydasiz

Latif siynalar kabi

Dalalarga singgan bahor?

Tala-tuz, Ekin-tikin...

G‘amgin-g‘amgin

So‘la boshladi.

Sarg‘aygan yaproq,

Bo‘yanib tuproq

O'la boshladi, o'la boshladi...
 Yo'q... o'lim yo'qdir!
 Yolg'iz bir o'chib, bir so'nish bordir.
 Bir o'chib, so'nib... yana yonish bor.
 Yana bahorlar,
 Yana lolalar,
 Yana siz, ey... erkin tilaklar!...¹

“Bahorni sog‘indim...” she’ri shoir lirikasining eng yorqin namunalaridan biri bo‘lib, unda tabiat tasviri orqali chuqur falsafiy fikrlar ilgari suriladi. Mazkur asarda bahor nafaqat fasl, balki **hayot, yangilanish va erkinlik timsoli** sifatida talqin etiladi. She’r boshida qish manzarasi tasvirlanadi:

“Ko‘rganda yerlar, olamlar to‘la qorni
 Qor... zaharli ninalar kabi...”

Bu misralarda qor oddiy tabiat hodisasi sifatida emas, balki: og‘riq, sovuqlik, ruhiy tushkunlik ramzi sifatida berilgan. “Zaharli nina” o‘xshatishi orqali shoir qishning nafaqat jismoniy, balki ruhiy azob beruvchi jihatini ham ko‘rsatadi. Bu esa asarda mavjud muhitning og‘ir va iztirobli ekanini anglatadi. She’rning markaziy g‘oyasi bahorni sog‘inish bilan bog‘liq:

“Qaydasiz, qaydasiz... dalalarga singgan bahor?”

Bu savol ritorik xarakterga ega bo‘lib, unda: sog‘inch, izlanish, ichki ehtiyoj mujassam. Bahor bu yerda: hayotiy quvvat, go‘zallik, erkinlik timsoli sifatida talqin etiladi. Shoir bahorni chaqirayotgandek tuyuladi, aslida esa u ruhiy ozodlik va yangilanishni istamoqda. She’rning keyingi qismida tabiatning so‘lish jarayoni tasvirlanadi:

“Sarg‘aygan yaproq,
 Bo‘yanib tuproq
 O‘la boshladi...”

Keltirilgan tasvirlar orqali: hayotiy energiyaning pasayishi, umidsizlik, vaqtinchalik tanazzul ifodalanadi. Sarg‘aygan yaproq – hayotning zaiflashuvi, tugash arafasidagi holatni bildiradi. Bu esa inson ruhiyatidagi tushkunlik bilan uyg‘unlashadi. She’rning eng muhim qismi quyidagi misralarda aks etadi:

“Yo‘q... o‘lim yo‘qdir!
 Yolg‘iz bir o‘chib, bir so‘nish bordir.”

Ushbu fikr shoirning hayot haqidagi falsafiy qarashlarini ochib beradi: o‘lim – yakun emas, hayot – doimiy jarayon. Shoir hayotni davriy hodisa, ya’ni: so‘nish, tiklanish yana yashash tarzida tasavvur qiladi. Bu g‘oya Sharq falsafasidagi tabiatning abadiy aylanish qonuniyatiga hamohangdir. She’r yakunida optimistik ruh kuchayadi:

¹ <https://tafakkur.net/bahorni-sogindim/abdulhamid-cholpon.uz>

“Yana bahorlar,
Yana lolalar,
Yana siz, ey erkin tilaklar!”

Yuqoridagi misralarda: yangilanish, umid, kelajakka ishonch asosiy o‘ringa chiqadi. “Erkin tilaklar” iborasi shoirning ichki orzularini ifodalaydi. Bu yerda bahor nafaqat tabiat hodisasi, balki **erkinlik va baxt timsoli** sifatida namoyon bo‘ladi.

She’rda quyidagi badiiy vositalar faol qo‘llangan:

O‘xshatish (tashbeh): “zaharli ninalar kabi”

Takror (anafora): “yana bahorlar, yana lolalar”

Ritorik savol: “Qaydasiz... bahor?” Bu vositalar she’rning badiiy ta’sirchanligini oshiradi.

Xulosa

“Bahorni sog‘indim” she’ri Cho‘lpon ijodida muhim o‘rin tutadi. Unda:

- tabiat tasviri orqali inson ruhiyati,
- qish va bahor qarama-qarshiligi orqali hayot falsafasi,
- umidsizlik va umid o‘rtasidagi kurash chuqur badiiy ifodalangan.

Asarning asosiy g‘oyasi shundan iboratki: **hayotda har qanday tushkunlik vaqtinchalik bo‘lib, uning ortidan albatta yangilanish va umid keladi.**

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Abdulhamid Cho‘lpon. **Asarlar to‘plami.** – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyat, 2016
2. Naim Karimov. **Cho‘lpon. Hayoti va ijodi.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2003.
3. Ziyonet.uz. **Cho‘lpon ijodi haqida maqolalar** (elektron manba).
4. Tafakkur.net. **“Bahorni sog‘indim” she’ri matni va tahliliy materiallar**